

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y cyfarfod 19 Ionawr 2021

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Cyllideb 2021/22 – Cynigion Terfynol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn nodi goblygiadau Setliad Llywodraeth Leol 2021/22 a chynigion i gwblhau'r gyllideb ar gyfer 2021/22.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i'r Cyngor bennu cyllideb gytbwys y gellir ei chyflawni cyn dechrau pob blwyddyn ariannol a gosod y lefel o Dreth y Cyngor o ganlyniad i ganiatáu i filiau gael eu hanfon at breswylwyr.

2.2 Darparu trosolwg o broses y gyllideb ac effaith y Setliad Llywodraeth Leol a chymeradwyo'r gyllideb ar gyfer 2021/22, gan gynnwys lefel Treth y Cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Nodi effaith y Setliad Llywodraeth Leol Drafft 2021/22.

3.2 Fod y Cabinet yn cefnogi'r cynigion a amlinellir yn Atodiad 1, ac y manylir arnynt yn Adran 4, ac yn eu hargymell i'r Cyngor llawn er mwyn llunio'r gyllideb yn derfynol ar gyfer 2021/22.

3.3 Argymell i'r Cyngor y cynnydd cyfartalog arfaethedig o 3.8% yn Nhreth y Cyngor.

3.4 Argymell i'r Cyngor fod awdurdod yn cael ei ddirprwyo i'r Pennaeth Cyllid ac Eiddo mewn ymgynghoriad â'r Aelod Arweiniol Cyllid i addasu'r defnydd o arian sydd wedi'i

gynnwys yng nghynigion y gyllideb o hyd at £500mil os oes yna symud rhwng ffigyrau'r setliad drafft a'r setliad terfynol er mwyn gallu gosod Treth y Cyngor yn amserol.

3.5 Bod y Cabinet yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiadau o'r Effaith ar Les.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Derbyniodd y cyngor y Setliad Llywodraeth Leol Drafft ar gyfer 2021/22 ar 21 Rhagfyr ac arweiniodd at setliad cadarnhaol o +3.6% oedd yn cymharu â safle cyfartalog Cymru o 3.8%. Disgwylir y Setliad Terfynol ar 2 Mawrth ond mae Llywodraeth Cymru (LIC) wedi nodi na fydd yna lawer o newidiadau.

4.2 Fel rhan o'r setliad roedd yna 'drosglwyddiadau i mewn' o £1.280m sydd wedi eu trosglwyddo i'r meysydd gwasanaeth perthnasol fel yn y blynyddoedd blaenorol:

- 2020/21 Y Grant Cyflog Athrawon - £0.135m
- Y Rhaglen Rheoli Risgiau Arfordirol £1.145m

4.3 Mae cynigion terfynol i gydbwysu cyllideb 2021/22 wedi eu dangos yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn Atodiad 1. Y prif feysydd o ran twf a phwysau yw:

- Pwysau tâl o £0.870m
- Chwyddiant prisiau ac ynni £250mil
- Ardoll y Gwasanaeth Tân o £162mil
- Lwfans ar gyfer cynnydd yn y Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor o £350mil.
- Pwysau chwyddiant ysgolion yn cael eu cydnabod yn swm o £1.205m
- Buddsoddiad ysgolion mewn Anghenion Dysgu Ychwanegol £1.192m
- Buddsoddiad ysgolion yng nghynaliadwyedd ysgolion bach £161mil
- Pwysau demograffig ysgolion o £718mil
- £2.4m i gydnabod pwysau'r galw a'r rhagolygon mewn Gwasanaethau Cymorth Cymunedol fel rhan o strategaeth hirdymor y cyngor i reoli cyllidebau gofal.
- £0.750m i gydnabod y pwysau presennol mewn Addysg a Gwasanaethau Plant sy'n ymwneud â Lleoliadau y Tu Allan i'r Sir ac Adennill.
- Mae'r pwysau £250mil mewn Gwasanaethau Gwastraff wedi eu cydnabod yn seiliedig ar amcangyfrifon o bwysau yn ystod y flwyddyn.

- Effaith penderfyniadau blaenorol gan y Cyngor/Cabinet (e.e. Cynllun Llifogydd y Rhyl, Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru): £0.276m
- Pwysau £389mil am fuddsoddiad yn y Targed Di-garbon sydd ei angen er mwyn y targed ar gyfer 2030 a gytunwyd gan y Cyngor.
- Buddsoddiad o £250mil ym mhroblem y Clefyd Coed Ynn. Byddai hyn yn gwneud taliad untro parhaol a nodwyd yng nghyllideb y llynedd.
- Yng ngoleuni graddfa'r pwysau, a'r ffaith fod effaith Covid a Brexit yn parhau heb eu datrys, mae arian at raid o £683mil wedi ei gynnwys

4.4 Mae'r pwysau a nodwyd uchod yn gyfanswm o £9.903m. Mae effaith defnyddio £685mil o arian yn 20/21 (sydd â'r effaith o ohirio'r angen i nodi arbedion yn unig) yn golygu bod cyfanswm y diffyg yn £10.588m. Byddai angen setliad drafft o tua 8% er mwyn ariannu'r pwysau hyn i gyd. Mae'r setliad net +3.6% yn cynhyrchu £5.42m o refeniw ychwanegol gan adael bwllch cyllido o £5.167m. Mae'r eitemau canlynol wedi eu cynnwys yn y cynigion er mwyn pontio'r bwllch hwnnw:

- Mae Cyllidebau Incwm Ffioedd a Thaliadau wedi bod yn destun chwyddiant yn unol â'r polisi Ffioedd a Thaliadau a gytunwyd sy'n cynyddu incwm allanol o £0.462m.
- Mae arbedion effeithlonrwydd gweithredol sy'n gyfanswm o £690mil wedi eu nodi yn bennaf gan wasanaethau drwy gydol y flwyddyn ac o fewn cyfrifoldeb a ddirprwywyd i Benaethiaid Gwasanaeth mewn ymgynghoriad ag Aelodau Arweiniol.
- Mae arbedion o £0.781m hefyd wedi eu nodi sy'n newid darpariaeth gwasanaeth mewn ffordd a chawsant eu rhannu mewn manylder gyda'r Cabinet a'r Cyngor yn sesiynau briffio mis Rhagfyr.
- 1% (£0.733m) Targed effeithlonrwydd ysgolion o Gyllidebau Dirprwyedig Ysgolion. Gan fod cyllidebau ysgolion wedi eu datganoli, y cyrff llywodraethu fydd yn penderfynu sut y bydd yr arbedion yn cael eu cyflawni.
- Argymhellir bod Treth y Cyngor yn cynyddu o 3.8% fydd yn creu refeniw ychwanegol o £2.132m. Mae hyn yn cymharu â chynnydd y llynedd o 4.3% a 6.35% y flwyddyn cyn hynny.
- Yn olaf, mae Sylfaen Treth y Cyngor wedi cynyddu mwy na'r disgwyl eleni sy'n golygu y rhagwelir Treth y Cyngor ychwanegol o £369mil.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau'r cyngor a chyflawni strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni yn sail i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol. Mae'r cynigion yn cynnwys dyraniadau i barhau i gefnogi blaenoriaethau.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nodir manylion yn Adran 4.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Mae Asesiad o Effaith ar Les cynnydd yn Nhreth y Cyngor wedi'i gynnwys yn Atodiad 3.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy gydol y flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Mae pandemig y Covid wedi effeithio ar y lefel o ymgynghori ac ymgysylltu gyda'r cyhoedd. Ond er hynny mae cynlluniau mewn grym i ymgysylltu'n gynnar gyda'r holl fudd-ddeiliaid yn ystod proses y gyllideb ar gyfer 2022/23.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nod y broses gyllidebol yw sicrhau bod y cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Mae effaith y pandemig a'r ansicrwydd ynglŷn â lefel ac amseriad y setliadau ariannol eto eleni wedi gwneud cynllunio ariannol hyd yn oed yn fwy heriol. Fodd bynnag, roedd y setliad drafft pan gafodd ei gyhoeddi yn parhau i ddod yn ôl at setliadau cadarnhaol a groesawir a bydd gobeithio yn cydnabod y gwaith pwysig a gyflawnir gan Lywodraeth Leol a'r pwysau y mae'n eu hwynebu.

9.2 Mae'r cynigion yn yr adroddiad hwn yn cynnig dull cytbwys sy'n cymryd yr egwyddorion canlynol i ystyriaeth:

- Anelu i gydnabod ac unioni pwysau o fewn blwyddyn a rhagweld pwysau gwasanaeth gymaint â phosibl er mwyn datblygu cadernid.
- Sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu herio i gyflawni gwasanaethau effeithiol, ond i geisio lleihau effaith cynigion ar ddefnyddwyr gwasanaeth a staff.
- Cadw cynnydd yn Nhreth y Cyngor mor isel ag sy'n ymarferol bosibl.
- Cyfyngu'r defnydd o Arian sydd ond yn gohirio'r angen i nodi arbedion.
- Cynnal cyllid ar gyfer blaenoriaethau corfforaethol.

9.5 Oherwydd y dyddiad hwyr iawn ar gyfer y Setliad Terfynol, argymhellir bod y Cabinet a'r Cyngor yn dirprwyo awdurdod i'r Pennaeth Cyllid ac Eiddo mewn ymgynghoriad â'r Aelod Arweiniol Cyllid i addasu'r defnydd o arian sydd wedi'i gynnwys yng nghynigion y gyllideb o hyd at £500mil. Mae LIC wedi nodi ei bod yn annhebygol y bydd yna unrhyw newidiadau sylweddol, fodd bynnag mae'n synhwyrol cytuno ar gynllun wrth gefn ymlaen llaw.

9.4 Os nad yw'r cynigion yn yr adroddiad hwn yn cael eu derbyn, mae'n rhaid cyflwyno cynigion eraill i gydbwyso'r gyllideb.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae proses y gyllideb ynddi ei hun yn fesur ar gyfer rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion y gyllideb mewn modd sydd wedi ei gynllunio ac sy'n amserol. Byddai methu â chytuno ar y cynigion hyn heb gynnig cynigion posibl eraill, yn peryglu cyflawni cyllideb gytbwys ar gyfer 2021/22.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.